

For at analysere, hvordan ligestillingsforanstaltninger kan bidrage til økonomisk vækst i EU, undersøgte Det Europæiske Ligestillingsinstitut (EIGE) virkningerne af at mindske de kønsbestemte forskelle på områder, som er relevante ud fra et makroøkonomisk perspektiv, dvs. STEM (naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik), uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse og lønforhold. Det tog også de demografiske ændringer i betragtning, når disse kønsbestemte forskelle mindskes.

Denne undersøgelse af de økonomiske fordele ved ligestilling er den første af sin art, der anvender en solid økonomisk model til vurdering af en bred vifte af makroøkonomiske fordele ved ligestilling på EU-plan.

De samlede resultater viser, at forbedringer af ligestillingen ville medføre:

- en stor stigning i antallet af job til gavn for både kvinder og mænd
- op til 10,5 millioner yderligere job frem til 2050, hvoraf mange ville blive besat af kvinder
- stærke, positive virkninger for BNP pr. indbygger, som vil blive øget over tid
- en stigning i EU's BNP pr. indbygger på op til næsten 10 % frem til 2050.

Forbedring af ligestillingen sikrer økonomisk vækst

Undersøgelsen tilvejebringer solid dokumentation for, at ligestilling skaber store, positive og øgede fordele for den økonomiske vækst. De positive virkninger kan i vid udstrækning tilskrives afhjælpningen af nogle af de strukturelle svagheder i EU's økonomi, som er identificeret i Europa 2020-strategien, nemlig at forbedring af ligestillingen vil bidrage til at løse spørgsmål i relation til beskæftigelse, produktivitet og befolkningens aldring.

Undersøgelsen viser, at ligestilling på ét område, f.eks. uddannelse, har en afsmittende virkning på andre områder såsom beskæftigelse. Den afsmittende virkning kunne føre til samtidig forbedring af kvinders uddannelse (flere kvinder på STEM-studier), forbedring af kvinders arbejdsmarkedsdeltagelse og en stigning i kvinders lønninger. Derfor vil tacklingen af forskellige aspekter af kønsbestemte forskelle under ét sandsynligvis føre til flere positive virkninger, end hvis man tackler hvert aspekt af kønsbestemte forskelle separat.

Større ligestilling ville medføre en stor stigning i antallet af job til gavn for både kvinder og mænd.

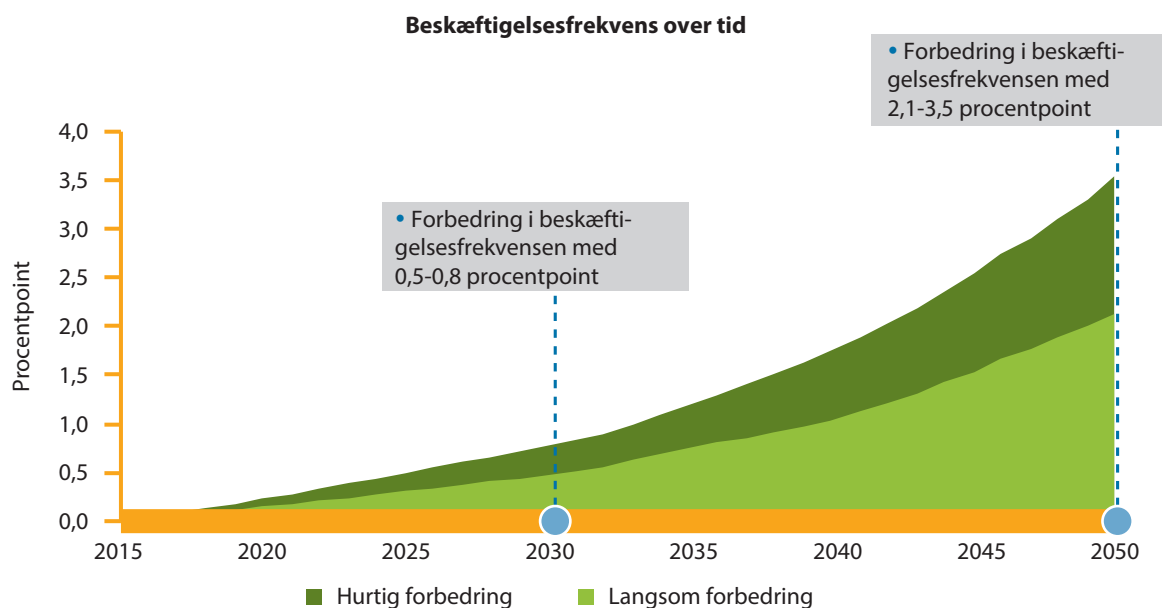

Højere beskæftigelsesfrekvens og flere job

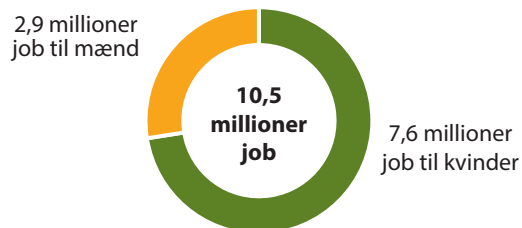
Hvis ligestillingen forbedres betydeligt frem til 2050, vil beskæftigelsesfrekvensen i EU nå op på næsten 80 % sammenlignet med 76 % uden sådanne forbedringer. Undersøgelsen viser, at beskæftigelsesfrekvensen i EU vil nå op på 72,6 % inden 2030. Det fremgår af resultaterne, at der ville være mellem 6,3 og 10,5 millioner flere job i 2050 som følge af forbedringer i ligestillingen, hvis man tog fat på kønsopdelingen i uddannelsesvalgene og øgede kvinders deltagelse i STEM. Ca. 70 % af disse job ville blive besat af kvinder. Dette svarer omtrent til at øge beskæftigelsen i EU med det samlede antal job i et mellemstort europæisk land som f.eks. Nederlandene. Disse supplerende job ville bidrage til at mindske den kønsbestemte beskæftigelsesforskel.

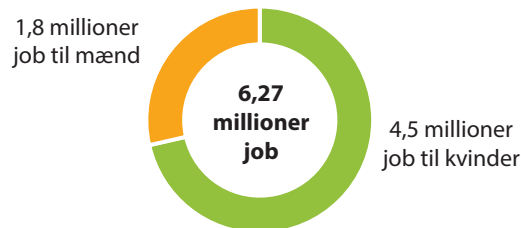
Figur 1. Virkningen af forbedringer i ligestillingen for beskæftigelsen

Stigning i antallet af job (hurtig forbedring)

Stigning i antallet af job (langsom forbedring)

For at opnå disse positive virkninger er det vigtigt at tage fat på en af de vigtigste årsager til kønsbestemte forskelle, nemlig den ulige fordeling af ubetalte omsorgsforpligtelser mellem kvinder og mænd. Denne ændring vil ske, hvis medlemsstaterne fjerner hindringerne for kvinders arbejdsmarkedsdeltagelse ved at indføre foranstaltninger såsom:

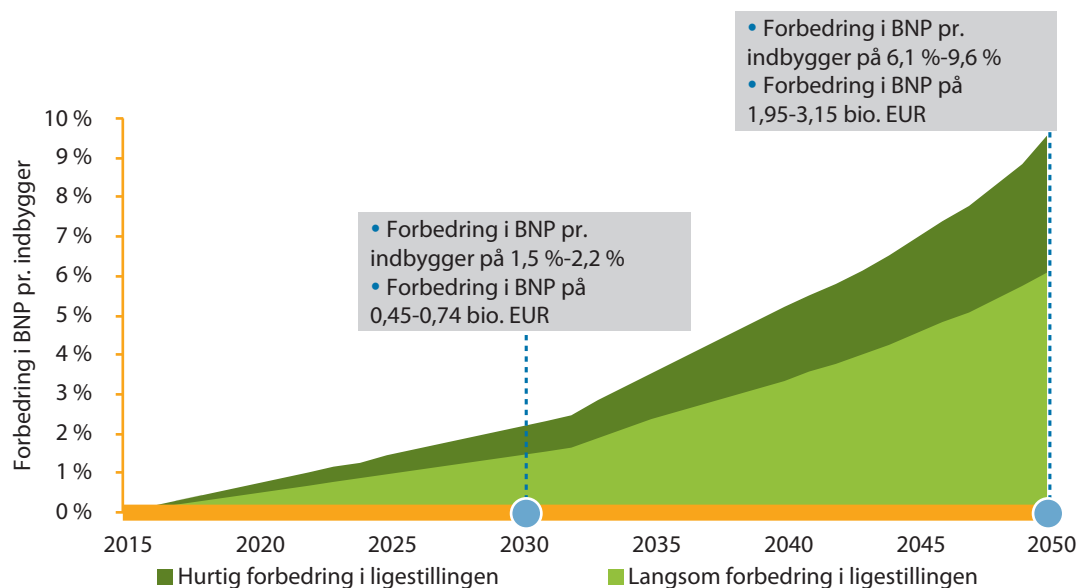
- Initiativer til forbedret balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre/karriereforløb.
- Bedre adgang til børnepasningsmuligheder af høj kvalitet og til overkommelige priser.
- Familievenlige og fleksible arbejdstidsordninger.

- Både kvinder og mænd skal gøre brug af fleksible arbejdstidsordninger i samme omfang.

EU-medlemsstaterne bør tilstræbe at afhjælpe kønsbetingsede lønforskelle, da højere lønnede job er mere tilbøjelige til at tiltrække kvinder til arbejdsmarkedet end lavere lønnede job. Højere lønninger er også tilbøjelige til at hjælpe kvinder ud af fattigdom og mindske pensionskløften mellem kvinder og mænd (EIGE, 2016).

De yderligere job til kvinder og mænd er især vigtige, fordi de sandsynligvis vil bidrage til inklusiv økonomisk vækst ved at mindske fattigdom, der er en af hovedprioriteterne i Europa 2020-strategien. EIGE's nylige undersøgelse om kvinder og mænd konkluderede, at kvinder generelt rammes hyppigere af fattigdom end mænd på grund af de ringere beskæftigelsesudsigter (EIGE, 2016). Den omstændighed, at man er i beskæftigelse, mindsker derfor risikoen for fattigdom for kvinder.

Figur 2. Virkningen af forbedret ligestilling for BNP pr. indbygger

Øget BNP

Ligestilling har stærke, positive virkninger for BNP, der vil blive øget over tid.

BNP pr. indbygger stiger, når ligestillingen forbedres. Resultaterne viser, at der i EU vil være en stigning på op til 2 % på mellemlang sigt (2030) og op til 10 % på lang sigt (2050). Dette svarer til en mulig stigning i det samlede BNP på 1,95-3,15 bio. EUR frem til 2050. Hvis EU handler nu og sætter skub i ligestillingsforanstaltningerne⁽¹⁾ på områder såsom STEM-uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse og lønforhold, vil dette gøre det muligt for samfundene at udnytte kvinders fulde potentiale. Øget ligestilling kan også bidrage væsentligt til intelligent, bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst, navnlig som følge af supplerende job inden for STEM, der bliver besat af kvinder.

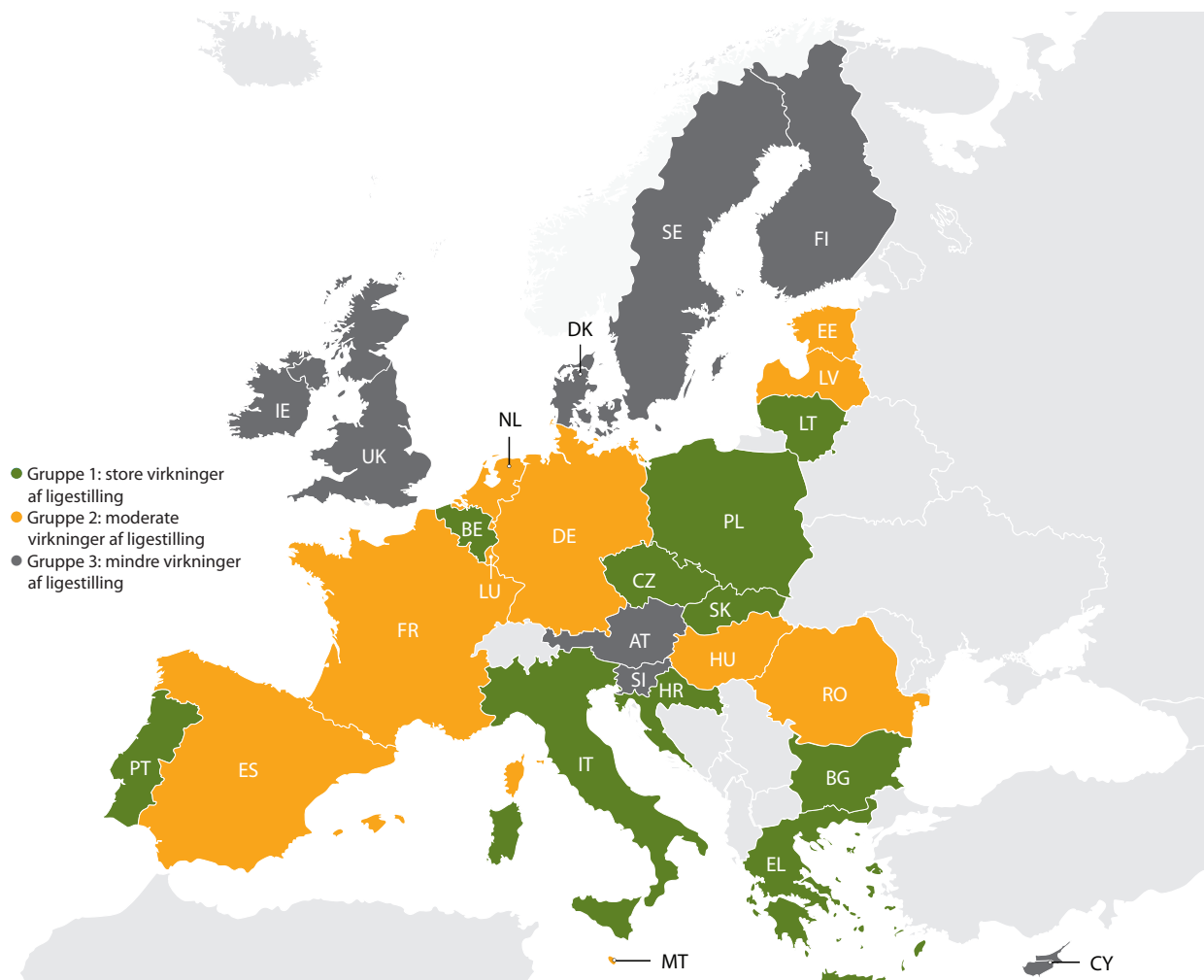
⁽¹⁾ Ligestillingsforanstaltninger, der efter al sandsynlighed vil føre til, at et større antal kvinder tager uddannelser inden for STEM-fag, såsom fjernelse af kønsstereotyper inden for uddannelse, bevidstgørelse og fremme af STEM-fag for piger og kvinder og karrierevejledning med henblik på at tilskynde piger til at overveje studier på områder, der er domineret af mænd, og drenge til at overveje studier på områder, der er domineret af kvinder. Ligestillingsforanstaltninger, der kan mindske kønsbestemte forskelle på arbejdsmarkedet, omfatter bl.a. tilvejebringelse af børnepasnings- og andre omsorgsfaciliteter, ændringer i betalingen og betingelserne for forældreorlov, fremme af og støtte til deltidsarbejdsordninger og fleksible arbejdsordninger, retlige bestemmelser og politikker vedrørende lige løn og arbejdsvilkår, fjernelse af kønsopdelingen i de forskellige sektorer og erhverv, mindskelse af antallet af karriereafbrydelser blandt kvinder og fremme af kvinders adgang til ledende stillinger.

Tackling af udfordringer med den aldrende befolkning i EU

Forbedret ligestilling inden for uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse og en mere ligelig fordeling af ubetalt omsorgsarbejde mellem kvinder og mænd kunne føre til en stigning i fertilitetskvotienterne, hvilket afspejler de seneste forskningsresultater på området. Det blev som led i undersøgelsen beregnet, at fertilitetskvotienterne ville stige med 0 %-8 % frem til 2030. Højere fertilitetskvotienter fører igen til en større befolkning og en stigning i arbejdsudbuddet på lang sigt. I denne undersøgelse fremhæves de langsigtede fordele ved en sådan udvikling. Frem til 2050 forventes den øgede fertilitet at føre til en stigning i beskæftigelsen på 2,5 millioner personer. Øget beskæftigelse er navnlig vigtig i lyset af de nuværende demografiske fremskrivninger på EU-plan, der forudsiger en betydelig stigning i antallet af ældre, som ikke er aktive på arbejdsmarkedet (Europa 2020-strategien).

Figur 3: Virkninger af ligestilling: forskelle i BNP mellem medlemsstaterne i 2030

Store forbedringer i konkurrenceevnen

Forbedret ligestilling kunne sætte skub i EU's økonomis langsigtede konkurrenceevne.

Ligestillingsforanstaltninger kunne føre til en stigning i økonomiens produktionskapacitet og til lavere priser. Som følge af denne udvikling ville EU blive i stand til at producere flere varer og tjenesteydelser internt i EU og ville blive mere konkurrencedygtigt på de internationale markeder. Det ville føre til forbedringer i handelsbalancen, hvor EU's eksport ville stige med 1,6 %-2,3 %, og importen ville falde med 0,4 %-0,7 % i 2050. Det ville således bidrage til at opretholde den internationale handel som en af de vigtigste faktorer for EU's vækst i tråd

med Europa 2020-strategien. Høje BNP-vækstrater kunne endvidere føre til yderligere private investeringer fra virksomhedernes side, fordi de vælger at investere på basis af forventede fordele. Resultaterne af undersøgelsen viser, at der frem til 2050 vil være en stigning i investeringerne i EU.

Lande, der øger ligestillingen, vil opnå større fordele

De forventede virkninger af øget ligestilling varierer betydeligt mellem medlemsstaterne afhængigt af de resultater, der på nuværende tidspunkt er opnået på ligestillingsområdet. Samlet set er resultaterne meget positive, idet visse individuelle lande oplever ca. 4 % vækst i BNP og andre en vækst på over 10 %.

De største virkninger er typisk i lande, hvor ligestilling har lav prioritet. Undersøgelsen viser, at disse lande ville vinde meget ved at sætte ligestilling på dagsordenen ^(?).

De medlemsstater, der på nuværende tidspunkt har begrænsede ligestillingsforanstaltninger, vinder mest ved at mindske de kønsbestemte forskelle.

Lande med meget plads til forbedringer kan opnå betydelige økonomiske forbedringer som følge af mere ligestilling. I gennemsnit forventes øget ligestilling i disse lande at føre til en stigning i BNP på ca. 12 % frem til 2050. Dette understreger behovet for væsentlige forbedringer i ligestillingen, der igen kan medføre betydelige økonomiske fordele. De lande, der klarer sig bedst på ligestillingsområdet, har allerede opnået høje ligestillingsniveauer og nyder derfor allerede godt af nogle af de fordele, der er forbundet hermed. Forbedringer i ligestillingen kan dog medføre yderligere økonomiske gevinster selv i disse medlemsstater, der ofte når op på ca. 4 % af BNP.

Ligestilling i EU: den seneste politiske udvikling

Den Europæiske Union har i lang tid været politisk engageret i ligestilling. For 60 år siden blev princippet om lige løn for lige arbejde indskrevet i Romtraktaten, og ligestilling mellem kvinder og mænd blev en af Den Europæiske Unions grundlæggende værdier. Endnu i dag er formålet med EU-politikker, der tager fat på kønsbestemte forskelle på arbejdsmarkedet, at forbedre kvinders deltagelse, mindske den kønsbestemte lønforskel og gøre det muligt for kvinder og mænd bedre at forene arbejdsliv, privatliv og familieliv.

Styrkelse af ligestillingen: EU's fem prioriterede områder

1. Forøgelse af kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og lige økonomisk uafhængighed.
2. Bekæmpelse af kønsbestemte løn-, indtjenings- og pensionsforskelle og dermed bekæmpelse af fattigdom blandt kvinder.
3. Fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd i beslutningstagningen.
4. Bekæmpelse af kønsbaseret vold og beskyttelse af og støtte til ofre.
5. Fremme af ligestilling og kvinders rettigheder i hele verden (Europa-Kommissionen, 2015b).

Den nuværende politiske ramme for ligestilling bygger på det strategiske engagement for ligestilling 2016-2019, der blev offentliggjort som opfølgning på Kommissionens strategi for ligestilling mellem kvinder og mænd (2010-2015). Målsætningerne i det strategiske engagement fokuserer på fem prioriterede områder og har til formål at integrere ligestillingsperspektiver i alle EU-politikker og EU's finansieringsprogrammer. Endvidere er den europæiske ligestillingspagt 2011-2020 udtryk for et klart tilsagn om at fremme ligestilling inden for EU.

Med henblik på at nå målene i Europa 2020-strategien vedrørende intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst er bl.a. integration af kønsaspektet i de vigtigste politiske områder såsom uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse og lønforhold af afgørende betydning.

---

^(?) Grupperingen af medlemsstaterne er baseret på EIGE's ligestillingsindeks.

Europa 2020-strategien: en forpasset mulighed?

Europa 2020-strategien: kønsbestemte forskelle med hensyn til uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse, lønforhold og omsorgsforpligtelser

- Kvinder er fortsat underrepræsenteret i STEM-sektorer. På disse områder er 75 % af de studerende mænd.
- Den kønsbestemte beskæftigelsesforskel udgør i gennemsnit 11,6 % i EU og stiger med antallet af børn i husstanden.
- Kvinders overrepræsentation inden for deltidsarbejde berører ikke kun deres deltagelse på arbejdsmarkedet, men også deres risiko for fattigdom eller social udstødelse (i 2015 var i gennemsnit 32,1 % af kvinderne deltidsbeskæftiget mod 8,9 % af mændene).
- Andelen af deltidsbeskæftigede kvinder stiger også i takt med det antal børn, de har. 39 % af kvinderne i EU-28 oplyste, at den vigtigste årsag til ikke at søge beskæftigelse var, at »de skulle tage sig af børn eller handicappede voksne«, mens dette kun var tilfældet for 4 % af mændene.
- Kvinder tjener i gennemsnit 16,1 % mindre end mænd i EU, hvilket betyder, at de skulle arbejde ca. 40 dage mere om året (eller indtil udgangen af februar) for at tjene det, som mændene havde tjent ved udgangen af det foregående år (Eurostat, 2016a, 2016b).

I Europa 2020-strategien anerkendes det, at ligestilling mellem kvinder og mænd er nødvendig for at nå målet om, at 75 % af kvinder og mænd i EU mellem 20 og 64 år skal være i beskæftigelse inden 2020. Til trods for EU's flagskibsinitiativ »En dagsorden for nye kvalifikationer og nye job«, der anerkender behovet for at forbedre »kvinders bidrag til den formelle økonomi«, er omfattende foranstaltninger med fokus på ligestilling ikke klart defineret som en del af Europa 2020-strategien.

Vedvarende kønsbestemte forskelle undergraver kvinders økonomiske muligheder og berører hele EU's økonomi. På politisk plan fører dette til manglende opfyldelse af målet om inklusiv og bæredygtig vækst som skitseret i Europa 2020-strategien.

Det ville være naturligt at konkludere, at utilstrækkelige ligestillingsforanstaltninger i Europa 2020-strategien hidtil har været en forpasset mulighed. For at nå målet

om intelligent, bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst skal EU forbedre de eksisterende og indføre yderligere ligestillingsforanstaltninger.

Europa 2020-strategien og tiden derefter

Ligestillingsforanstaltninger kan sætte skub i bæredygtig økonomisk vækst

Fremme af kvinders øgede deltagelse på arbejdsmarkedet og deres øgede repræsentation på STEM-studier vil sandsynligvis yde et væsentligt bidrag til intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i EU. Undersøgelsen viser, at opnåelse af ligestilling inden for STEM-uddannelse og på arbejdsmarkedet har stort potentiale til at forbedre de langsigtede vækstudsigter i EU. Dette kræver dog en strukturel ændring, der er afgørende for at sikre et bæredygtigt, intelligent og inklusivt opsving efter den økonomiske krise. Dette er nødvendigt for at bringe EU's økonomi tilbage på et spor med stigende og bæredygtig vækst og undgå risikoen for permanent tab af velstand og langsomme vækstrater.

For at opnå bæredygtig økonomisk vækst skal Den Europæiske Union begynde at integrere ligestillingsaspektet nu.

EU har ikke råd til at gå glip af de muligheder, som ligestillingsforanstaltninger rummer. EU skal straks indføre ligestillingsforanstaltninger på de vigtigste politiske områder for at opnå den ønskede virkning for bæredygtig socio-økonomisk udvikling og vækst. Ifølge undersøgelsen forventes det, at der vil ske en forbedring i beskæftigelsesfrekvensen så tidligt som i 2020, og at den stærkeste virkning for arbejdsmarkedsdeltagelsen og BNP pr. indbygger i hele EU vil indtræffe på mellemlang sigt (2030) og lang sigt (2050).

De seneste planer, som Europa-Kommissionen har fremlagt, er et skridt i den rigtige retning. I august 2015 offentliggjorde Europa-Kommissionen en køreplan for udviklingen af et samlet politisk forslag med henblik på at øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet ved at forbedre balancen mellem arbejdsliv og privatliv. Målet er at reformere de eksisterende politikker vedrørende orlov og fleksible arbejdstidsordninger, der påvirker kvinders beskæftigelse, lønforhold og pension negativt. Der er også behov for flere politiske forslag, der anerkender potentialet for at integrere ligestillingsaspektet (Europa-Kommissionen, 2015a).

Hvis ligestilling blev sat i centrum for opfølgingsstrategien for Europa 2020 og andre politiske reformer såsom den europæiske søjle for sociale rettigheder, ville det gøre det økonomiske system mere inklusivt og sætte kvinderne

i stand til at opfylde deres fulde potentiale både til gavn for sig selv og samfundet som helhed. Dette ville gøre det muligt for EU at opnå intelligent, bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst.

Referencer

Europa-Kommissionen (2015a): *Roadmap — New start to address the challenges of work-life balance faced by working families* (Køreplan — En ny start med henblik på at tackle de udfordringer vedrørende balancen mellem arbejdsliv og privatliv, som arbejdende familier står over for). Findes på: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf

Europa-Kommissionen (2015b): *Strategic engagement for gender equality 2016-2019* (Strategisk engagement i ligestilling 2016-2019). Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg. Findes på: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_en.pdf

Det Europæiske Ligestillingsinstitut (EIGE) (2016): *Poverty, gender and intersecting inequalities in the EU — Review of the implementation of Area A: Women and poverty of the Beijing Platform for Action* (Fattigdom, kønsbestemte og sammenfaldende uligheder i EU — Gennemgang

af gennemførelsen af område A: Kvinder og fattigdom i Beijinghandlingsprogrammet). Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg. Findes på: http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0416244enn_pdfweb_20161208181320.pdf

Det Europæiske Ligestillingsinstitut (EIGE) (2015): *Gender Equality Index 2015 — Measuring gender equality in the European Union 2005-2012* (Ligestillingsindeks 2015 — Måling af ligestillingen i Den Europæiske Union 2005-2015). Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg. Findes på: <http://eige.europa.eu/content/document/gender-equality-index-report>

Eurostat (2016a): *Kønsrelaterede statistikker*. Findes på: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics

Eurostat (2016b): *Beskæftigelsesstatistikker*. Findes på: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics

Om undersøgelsen

Undersøgelsen af de økonomiske fordele ved ligestilling er enestående i EU-sammenhæng. Den er den første af sin art, der anvender en solid økonometrisk model til vurdering af en bred vifte af makroøkonomiske fordele ved ligestilling på flere brede områder såsom uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse og lønforhold.

De samlede resultater af undersøgelsen viser, at mere ligestilling ville medføre:

- mellem 6,3 og 10,5 millioner yderligere job i 2050, hvoraf ca. 70 % ville blive besat af kvinder
- positive virkninger for BNP, som vil blive øget over tid
- en stigning i BNP pr. indbygger på op til næsten 10 % i 2050.

I forbindelse med undersøgelsen blev den makroøkonomiske model E3ME anvendt til at anslå de økonomiske virkninger af forbedringer af ligestillingen. E3ME er en empirisk makroøkonomisk model, der er specielt skræddersyet til modelresultater på EU-plan og medlemsstatsplan.

Resultaterne af undersøgelsen af de økonomiske fordele ved ligestilling i EU omfatter ni publikationer:

1. Litteraturgennemgang: eksisterende dokumentation om sociale og økonomiske fordele ved ligestilling og metodologiske tilgange (*Literature review: existing evidence on the social and economic benefits of gender equality and methodological approaches*)
2. Oversigter fra EU og EU-medlemsstaterne (*EU and EU Member State overviews*)
3. Rapport om den empiriske anvendelse af modellen (*Report on the empirical application of the model*)
4. Hvordan dokumentationen blev tilvejebragt: orienterende note om den teoretiske ramme og model (*How the evidence was produced: briefing paper on the theoretical framework and model*)
5. Hvordan dokumentationen blev tilvejebragt: faktablad om den teoretiske ramme og model
- 6. Økonomiske virkninger af ligestilling i relation til den politiske situation i EU: orienterende note**
7. Økonomiske virkninger af ligestilling: orienterende note
8. Hvordan ligestilling inden for STEM-uddannelse fører til økonomisk vækst: orienterende note
9. Hvordan mindskelse af kønsbestemt arbejdsmarkedsdeltagelse og lønforskelle fører til økonomisk vækst: orienterende note

Alle publikationer, detaljerede undersøgelsesresultater og metoder findes på EIGE's websted.

Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) er EU's videnscenter for ligestilling mellem kønnene. EIGE støtter beslutningstagerne og alle relevante institutioner i deres bestræbelser på at gøre ligestilling mellem mænd og kvinder til virkelighed for alle europæere ved at stille specifik ekspertise og sammenlignelige og pålidelige data om ligestilling mellem kønnene i Europa til rådighed for dem.

Yderligere oplysninger:

Det Europæiske Ligestillingsinstitut (EIGE)

Gedimino pr. 16

LT-01103 Vilnius

LITAUEN

+370 52157444

E-mailadresse: eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

<http://eurogender.eige.europa.eu/>

Publikationskontoret

ISBN 978-92-9470-024-7
doi:10.2839/66818